

יום האישה הבינלאומי – שיעור מחנכת

מטרות:

1. היכרות עם יום האישה הבינלאומי והרקע לציון יום זה;
2. היכרות עם מאפיינים של חוסר שוויון כלפי נשים בתרבות ובחברה הישראלית;
3. היכרות עם נשים משפיעות ופורצות דרך בישראל ובעולם והכרה במאבקן לקידום ושינוי מצבן ומעמדן של נשים;
4. לעודד את התלמידים לקחת חלק פעיל במאבק נגד חוסר השוויון המגדרי.

למחנכת:

יום האישה הבינלאומי מצוין בעולם כולו בתאריך ה-8 במרס. יום זה מוקדש לציון הישגיהן של נשים בעולם בתחומים שונים ולזכרן של נשים בכל רחבי העולם, אשר לחמו בעבר למען השגת שוויון זכויות ולמען נשים אשר נלחמות בהווה. כמו כן, מציינים ביום זה את תרומתן של הנשים למען חידוק השלום בעולם והבטחת ביטחונן.

ב-8 במרס 1857, פתחו מאות פועלות במפעלי טקסטיל בניו-יורק בשביתה ובמחאה על תנאי העסקתן שכללו, בין השאר, עבודה של שעות ארוכות בשכר נמוך. הרושם שהותירו אחריהן נשים אלו היה כה עז, עד שהוחלט למסד את היום זה ולציין אותו בעולם כולו.

כך הפך ה-8 במרס ליום בו נשים ערכו מחאות על זכויותיהן השונות. ב-1908 צעדו אלפי נשים ברחובות ניו-יורק בדרישה לשכר טוב יותר וזכות הצבעה.

בחודש דצמבר 1977, החליטה האסיפה הכללית של האומות המאוחדות לאמץ את ה-8 במרס כיום המוקדש לציון זכויות האישה.

מהלך השיעור:

- חלק א' – איזה גבר/אישה! 10 דק'
חלק ב' – לגדול בעולם של אי-שוויון. 15 דק'
חלק ג' – נשים עושות היסטוריה. 20 דק'

חלק א' – איזה גבר/אישה! (10 דק')

אמרי: היום אנו מציינות ומציינים את יום האישה הבינלאומי. יום האישה הבינלאומי מצוין בתאריך זה לציון מספר מחאות והפגנות מאוד רציניות שנשים ערכו בתאריך הזה לפני מאה-מאתיים שנה. ביום זה אנו מתבקשות ומתבקשים להתבונן על מצב הזכויות של נשים בישראל ולשאול את עצמנו מה אנחנו יכולות ויכולים לעשות בנדון. לציון היום נעבור את שיעור המחנכת השבוע סביב תוכן זה.

איזה גבר/אישה!

רשמי על הלוח "איזה גבר!" ו-"איזה אישה!" ובקשי מהתלמידות/ים להגיד אילו אסוציאציות כל אחד מהמשפטים האלה מעלה ומתי משתמשים בו בחברה שלנו. ("איזה גבר!" = תותח, מגניב, חזק וכו'. "איזה אישה!" = חלשה, בכינית, לא מוצלחת וכו').

רשמי את תגובותיהן/ם על הלוח.

- חשבתן פעם על ההתייחסות השונה הזו לגברים ונשים? למה זה ככה לדעתכן?
- מה אתן/ם חושבות/ים על ההבדל הזה? מה הוא יוצר לדעתכן/ם?

אמרי: במשך מאות שנים, נשים מנהלות מאבק נגד הסטיגמות שיש עליהן, ונגד האפליה כלפיהן. האו"ם קבע יום מיוחד ב-8 למרץ – יום האשה הבינלאומי. מקורו של יום זה בשביתת איגוד פועלות שלחמו להשגת תנאים ראויים בעבודה בשנת 1908 בארה"ב. ביום זה נהוג לציין את ההישגים הפוליטיים, הכלכליים והחברתיים של נשים ברחבי העולם.

חלק ב' – לגדול בעולם של אי-שוויון (15 דק')

מעמד הנשים ב-2016

חלקי או הציגי דף המציג מגוון נתונים על אי-שוויון מגדרי בישראל:

- ייצוג בממשלה – מתוך 23 חברי ממשלה, יש 3 נשים.
- פערי שכר – נשים מרוויחות 70% ממה שגברים מרוויחים.
- החפצת נשים – תמונות שממחישות זאת.
- חלוקת הון העולם – 1% מהרכוש וההון בעולם בידי נשים.
- אידיאל היופי – נמצא כי רוב הילדות ביסודי חושבות כי הן שוקלות יותר מדי.
- אלימות מינית – אחת משלוש נשים בישראל תעבור תקיפה מינית.
- העדפת זכרים – במדינות רבות נוהגים לעשות הפלה אם ההיריון הוא של נקבה כי מעדיפים זכרים.

דיון: מה ביכולתנו לעשות?

- מה מעלים בכם/ן הנתונים והעובדות שראיתן/ם פה? מה הפתיע אתכן/ם?
- מה פה הכי מפריע לך באופן אישי?
- איך הדברים האלה קורים? מי אחראי להם?
- לדעתכם/ן זה חייב להיות ככה?

למחנכת: דיון זה חשוב במיוחד. ברצוננו שהתלמידות והתלמידים יבינו שעולמנו עדיין מפלה כנגד נשים וכי הדבר מתבטא בכל אורחות החיים שלנו. יתכן וחלק מהמידע יהיה מבלבל, או אף יעורר התנגדות גדולה. עלינו כמחנכות לעמת את התלמידות/ים עם המציאות שבתוכה הם חיים. לא קל לתלמידה להתמודד עם ההבנה כי בעולמה נשים מופלות רק משום שהן נשים – עלינו להתמודד עם ההתנגדויות ולהסביר כי זהו עולמנו, אך זו אינה גזירת גורל.

חלק ג' – נשים עושות היסטוריה (20 דק')

נשים חזקות:

הניחי על הרצפה קלפים הפוכים שמופרדים לשתי ערמות. בערמה אחת נמצאות תמונות של מגוון נשים חזקות לאורך ההיסטוריה הקרובה, ואילו בערמה השנייה מונחים הסיפורים על נשים אלה. על הכיתה לשחק עם הקלפים ולהתאים את הסיפורים לתמונות (ניתן לעשות זאת כל הכיתה יחד, בתחרות בין שתי קבוצות או כל פעם להזמין תלמיד/ה אחת/ד להרים שני קלפים).

הדמויות:

- אליס מילר (1972-) – ניסתה להתקבל למיונים לטייסת צה"ל אך תפקיד זה היה סגור בפני נשים. ניהלה מאבק שבעקבותיו נפתח התפקיד ותפקידים נוספים בצה"ל גם לנשים.
- מלאה יוספזאי (1997-) – זוכת פרס נובל לשלום. נאבקה למען חינוך לנערות בפקיסטן, מדינתה, שם הדבר היה אסור. בעקבות מאבקה ניסו להתנקש בחייה וכדור פגע בראשה, אך היא שרדה והמשיכה בפעילותה.
- טניה רוזנבליט – עלתה על אוטובוס ממודיעין לירושלים וסירבה לשבת בחלקו האחורי, למרות שגברים צעקו עליה וקיללו אותה. בעקבות זאת נפתחה מחאה נגד ביזוי והדרת נשים במרחב הציבורי.
- קרן אור לייבוביץ' (1973-) – ספורטאית. נפצעה בשירותה הצבאי ונשארה משותקת ברגליה. עוסקת בשחייה. לייבוביץ' מחזיקה ב-7 מדליות אולימפיות באלימפיאדת הנכים ושברה מספר שיאי עולם בשחייה.
- ויקי כנפו (1959-) – אם חד הורית. הובילה מאבק נגד פגיעה בזכויות אמהות חד הוריות. מאבק שכונה בתקשורת "מרד העניים".
- דפני ליף (1986-) – יוזמת "מחאת האוהלים" כנגד יוקר המחיה והמדיניות הכלכלית בישראל. הובילה מאות אלפי ישראלים במחאה בקיץ 2011.
- חנה מייזל (1883-1972) – הקימה בית ספר ללימוד חקלאות לנערות ולנשים. זאת במטרה שלנשים יהיה מקום שווה לגברים. מייזל הקימה את בית הספר לחקלאות לנערות בתקופה שהאמינו כי נשים לא יכולות לעבוד בחקלאות ושתפקידן ומקומן אך ורק בתפקידי משק הבית.
- אליס פול (1885-1977) – פעילה אמריקאית לזכויות הנשים. פול הנהיגה את המאבק להענקת זכות הבחירה לנשים בארה"ב. בתקופה זו היה אסור לנשים להצביע, ולאחר מאבק קשה במיוחד, שבו רבים התקיפו אותה ואת התנועה החברתית שהיא הובילה, פול ניצחה והצליחה לשכנע את הבית הלבן להעביר חקיקה שתאפשר לנשים להצביע בבחירות.
- ויקי שירן (1947-2004) – פעילה פמיניסטית ישראלית. הייתה שותפה במאבק 'הפנתרים השחורים' בשנות השבעים, שנאבקו באפליה של מזרחים בישראל. ויקי שירן פעלה להעלאת המודעות למצבן של נשים מזרחיות וכן קידמה את הייצוג הנשי והמזרחי בטלוויזיה ובעמדות מפתח רבות. שירן הייתה ממקימות הארגון הפמיניסטי 'אחותי'.

דיון: מה מלמדים אותנו שנשים צריכות להיות?

- מה דעתכן על הפער הזה בין נשים אלה לבין מה שרשמנו בתחילת השיעור, על המשפטים 'איזה גבר!' ו-'איזה אישה!'?
- אילו תכונות אנחנו יכולות/ים לקחת מנשים אלה? איזה דימוי הן יוצרות ל'נשיות'?
- יש פה סיפורים שהפתיעו אתכן/ם? מה נראה לכן/ם שהיה קורה אם חלק מהנשים האלה לא היו עושות את מה שהן עשו? מה המשמעות של עשייתן?
- מה אנחנו יכולים ויכולות ללמוד מנשים אלה על החיים שלנו? על 2016?

למחנכת: בחלק זה עלינו לשים דגש על כך שאומנם יש אי-שוויון, ואמנם מציירים לנו נשים כחלשות יותר מגברים, אך ניתן להתגבר על כך. בשלב זה אנו מבינים כי לאורך ההיסטוריה היו נשים חזקות ואמיצות שהצליחו לחולל תמורות עמוקות במציאות החברתית. נשים אלה יכולות להיות לנו להשראה ולהראות כי אפשר לא לקבל את אי-השוויון ולהצליח אפילו לשנות את המצב. עלינו להדגיש את הפער בין נשים אלה כמודל לחיקוי, לבין הדימוי 'איזה אישה!' כדימוי שמצייר נשיות חלשה ומגוחכת.

סיכום: בשיעור זה הצפנו את הדימויים השונים שיש לנו כלפי נשיות וכלפי נשים, וכן את אי-השוויון שבתוכו נולדו הדימויים האלה. למול דברים אלה, פגשנו נשים חזקות ועוצמתיות שלא הסכימו עם הדימויים האלה ושינו את המציאות. הייתי רוצה שתיקחו דברים אלה כחומר למחשבה – איפה אנחנו רואים ורואות ביום-יום את הפגיעה במעמד הנשים? מה ביכולתנו לשנות בעולם הזה? איפה אני לוקח חלק בפגיעה במעמד הנשים? איפה אני יכול לקחת חלק במאבק לשיפור מעמד הנשים? ועוד שאלות רבות. כל בני ובנות האדם נבראו בצלם, ולכן כל בני ובנות האדם שווים. הייתי רוצה שתקדישו את היום הזה לחשוב איך אנחנו יכולות/ים להפוך את המשפט הזה למציאות. מקווה שהיה לכם/ן מעניין ושלקחתן/ם משיעור זה דברים לחייכן/ן.